

*Феськова Галина Олександрівна,
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Шкабаріна Маргарита Андріївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Однією з важливих складових національної самосвідомості є патріотизм, який вимагає від української молоді глибокого розуміння своєї приналежності до українського народу та Батьківщини. Для досягнення цієї мети необхідне формування в учнів внутрішньої потреби й готовності відстоювати та захищати інтереси своєї держави, а також реалізовувати свій особистісний потенціал на благо зміцнення української держави.

У сучасних умовах, коли Україна знаходиться на етапі активного державотворення та військової боротьби за збереження й захист кордонів своєї незалежності, виховання патріотизму стає особливо важливою складовою освітньої діяльності в усіх навчальних закладах. Саме від підготовки підростаючого покоління до активної участі в цьому процесі залежить майбутнє української держави. Окрім глибоких і різносторонніх знань, сучасна школа має завдання формувати патріотичні почуття в учнів, що є необхідним для розвитку громадян молоді держави, здатних до творчої діяльності та особистісної самореалізації.

З метою точного визначення основних термінів дослідження визначимо різні наукові джерела, які стосуються теми та використовують відповідну термінологію.

Як зазначається в «Стратегії національно-патріотичного виховання», в Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей [5].

М. Н. Єнін зазначає, що: «Патріотизм — складник системи загальнонаціональних цінностей, основа національної ідентичності, державного будівництва і національної безпеки. Значення патріотизму зростає в критичних ситуаціях історичного розвитку: під час війни, загострення соціальних

конфліктів, на фоні революційних рухів, боротьби за владу, природних катаклізмів. Такі історичні події потребують від громадян особливих духовних якостей: готовності до самопожертви, вміння ставити інтереси батьківщини вище за приватні» [2].

Патріотизм, на думку автора «Українського педагогічного словника» С. Гончаренка, – одне з найглибших громадянських почуттів, змістом якого є любов до батьківщини, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури. Патріотизм виявляється в практичній діяльності, спрямованій на всебічний розвиток своєї країни, захист її інтересів. Патріотизм – соціально-історичне явище. Виховання патріотизму – важлива складова виховної діяльності школи. У процесі вивчення різних навчальних предметів в учнів формуються патріотичні погляди і переконання. [1, с. 249].

Для виховання патріотизму і національної свідомості, як пише С. Федотенко: «...особливу увагу слід звернути на створення доброзичливої довірливої атмосфери, забезпечити врахування побажань та інтересів дитини, заохочення виявів ініціативи, можливості змістовного різновікового спілкування як з дорослими, так і з дітьми» [7, с.50].

Отже, патріотизм – це одна з найважливіших рис, які має формувати школа у молодших школярів. Адже любов до рідної країни, її історії, культури та традицій є основою духовного зростання кожної людини.

Патріотичне виховання молодших школярів є однією з ключових складових освіти. Однак, як досягти цієї мети? Саме тут важливу роль може відіграти художня література.

Чому саме вона? По-перше, художній твір здатний перенести читача в іншу реальність, занурити в іншу культуру, традиції, звичаї. Це допомагає дітям розширити свої знання та уявлення про світ. Література зокрема може бути корисною в контексті формування у дітей поваги до власної культури, мови, традицій та звичаїв свого народу.

По-друге, література може навчити дітей бачити світ з іншого боку, розширити їхні світогляди та сприяти формуванню критичного мислення. Через читання різних творів, діти можуть більш глибоко розуміти сутність різних проблем та явищ, формувати свої погляди на деякі питання, навчатися співпереживати з іншими людьми та розуміти їхні мотиви та почуття.

У шкільній програмі наявні різноманітні літературні твори, які можуть допомогти учням зрозуміти та відчути свою національну ідентичність, підвищити свідомість про історію та культуру своєї країни.

Читаючи твори українських класиків, діти можуть дізнатися про боротьбу за незалежність нашої держави, про важливі події в історії України, про визначні особистості, які зробили вагомий внесок у розвиток нашої країни. Також учні можуть ознайомитися з українськими народними звичаями, традиціями та звичаїми, а це сприятиме поглибленню їхнього знання про культуру та історію рідного краю.

Зокрема, казки та оповідання, які містять національні мотиви, можуть допомогти молодшим школярам зрозуміти, що саме робить їхню країну унікальною та неповторною. Історичні романи та оповіді про події минулого

можуть показати учням, які подвиги вчиняли наші предки та як вони захищали свою країну. Крім того, художня література може навчити дітей поваги до інших націй та культур. Вчитель може прочитати учням твір з іншої культури, який описує звичаї, традиції та історію іншої нації. Це може допомогти учням зрозуміти, що кожен народ має свої унікальні традиції та культуру, і що це треба поважати.

Таким чином, читання художньої літератури може сприяти розвитку емпатії та толерантності у дітей. Вони можуть зрозуміти, які важкі ситуації можуть виникати у людей, які живуть в інших країнах, і розвивати розуміння та співчуття до тих, хто переживає складні життєві обставини.

Художня література має великий потенціал у патріотичному вихованні молодших школярів. Її застосування в навчальному процесі може мати позитивний вплив на формування патріотичних цінностей та світогляду у дітей.

У підсумку, художня література є потужним інструментом патріотичного виховання молодших школярів. Через результати читання різноманітних творів, діти можуть розвивати свою креативність, фантазію, емоційну та соціальну інтелігентність, а також навчитися поважати та розуміти інші культури та народи.

Важливо, щоб вчителі та батьки створювали для дітей сприятливе середовище для читання та обговорення книжок, які допоможуть розвивати їхні потенціали та формувати патріотичне ставлення до своєї країни та світу в цілому.

Отже, художня література – це один із найефективніших засобів патріотичного виховання молодших школярів. Розуміння та любов до рідної країни - це один з найважливіших аспектів виховання майбутнього громадянина. І хоча школярі досі не мають повного розуміння своєї ролі в житті нації, вчитель може використовувати літературу, щоб навчити дітей любити свою країну та бути патріотами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. Київ: Либідь, 1997. 373 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009714> (дата звернення: 01.04.2023)
2. Єнін М. Н. Патріотизм // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Патріотизм> (дата звернення: 31.03.2023)
3. Павленко М. С. Патріотичне виховання молодших школярів на матеріалах творчості Павла Тичини: автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 16 13.00.07. Умань, 2001. 20 с.
4. Сипченко В. І. Експериментальні викладки методики виховання патріотичних почуттів молодших школярів загальноосвітньої школи. // Проблеми українського національного виховання: збірник наукових праць. URL: http://korkishkoartem.ucoz.ua/publ/publikacii/eksperimentalnivikladki_metodi_ki_vikhovannja_patriotichnikh_pochuttiv_molodshikh_shkoljariv_zagalnoosvitnoji_shkoli/2-1-0-4. (дата звернення: 01.04.2023)

5. Стратегія національно-патріотичного виховання. Затверджено Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>. (дата звернення: 01.04.2023)

6. Сухомлинська О. В. Патріотизм як цінність: погляд на історію і сьогодення. *Шлях освіти*, 2010. № 2. С. 10–14

7. Українські педагоги про національно-патріотичне виховання: зб. матеріалів Всеукр. наук. – практ. семінару / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.]; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Зозуля С. М., Філімонова Т. В. ; літ. ред. Редько-Шпак Л. В. ; рецензенти Сухомлинська О. В., Коляда Н. М.] Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2016. 60 с. URL: lib.iitta.gov.ua/704514/1/ЗБІРНИК-ОСТАТОЧНИЙ.pdf (дата звернення: 31.03.2023)

Хевук Тетяна Олегівна

*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник

Сойко Інна Миколаївна

*канд. пед. наук, доц. кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Одним із найважливіших завдань сучасної освіти є її гуманізація, яка передбачає особливу увагу до всебічного розвитку особистості кожної дитини. Реалізація цього принципу вимагає зміни характеру навчання на основі особистісно-орієнтованого підходу при активізації пізнавальної діяльності учнів.

Необхідною умовою для цього є створення нових педагогічних технологій і новаторських методів навчання. Вчені-методисти прийшли до висновку, що навчальна діяльність найбільш повноцінно здійснюється в розвиваючому навчанні при реалізації проблемного підходу до навчання [3, с.196] .

Актуальність проблемного навчання полягає в тому, що воно на відміну від традиційного доставляє учням радість самостійного пошуку і відкриття, забезпечує розвиток пізнавальної самостійності дітей, їх творчої активності. Саме проблемне навчання спрямоване на те, щоб сформувати в учнів необхідну систему знань, умінь і навичок, а також досягти високого рівня розвитку школярів, розвитку їх здатності до самонавчання, самоосвіти.

Проблемне навчання засноване на створенні особливого виду мотивації, тому вимагає адекватного конструювання дидактичного змісту матеріалу, який